

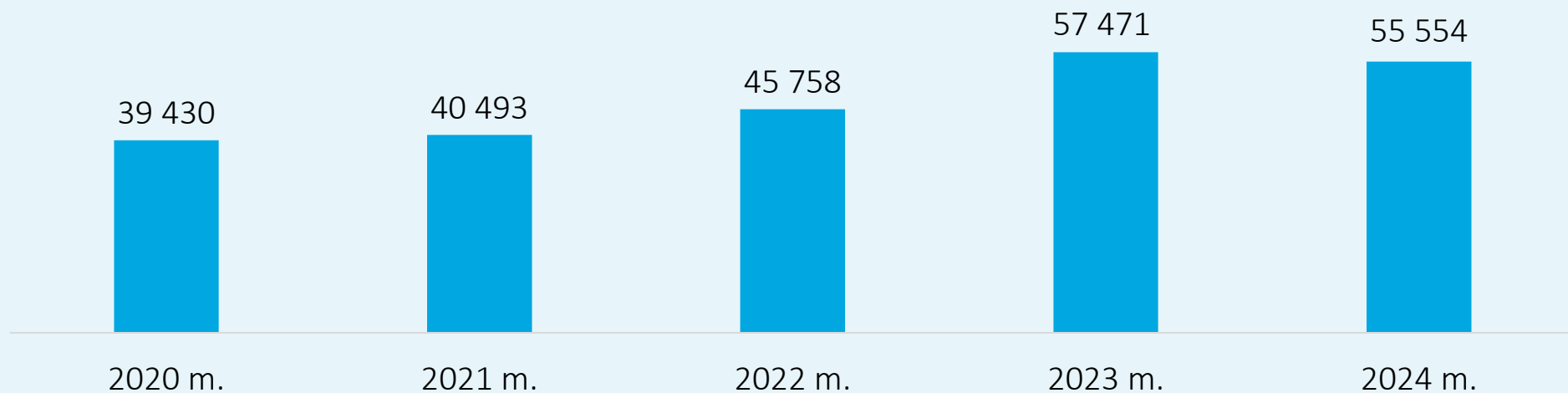
Patyčių prevencija mokyklose ir kibernetinėje erdvėje

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos
prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos
Direktorė Ilma Skuodienė

Pranešimai apie galimus vaiko teisių pažeidimus 2020–2024 m.

Laikotarpyje nuo 2020 m. iki 2023 m. buvo pastebimas **tendencingas pranešimų apie galimus vaiko teisių pažeidimus augimas, pastaraisiais metais pranešimų kiekis stabilizuojasi ir 2023–2024 m. vid. per metus buvo 56 tūkstančiai pranešimų.**

Pranešimų, apie galimus vaiko teisių pažeidimus, kiekis

Pranešimai apie galimus vaiko teisių pažeidimus: 2024 m.

Per 2024 m. gauti

55 554

pranešimai dėl

31 670* vaikų galimai pažeistų (-džiamų) teisių

17 %

pranešimų apie galimus
smurtinius vaiko teisių
pažeidimus

68,8 %

pranešimų apie galimus
vaiko teisių pažeidimus
pasitvirtino

84 %

pasitvirtinusių pranešimų apie
galimus vaiko teisių
pažeidimus, kai pranešėjas
buvo **vaikas**

Iššūkiai socialinėje erdvėje

- ✓ Netinkamas vaikų bendravimas tarpusavyje.
- ✓ Vaikų ar paauglių dalinimasis nederamu turiniu.
- ✓ Elektroninės patyčios.
- ✓ Grėsmė privatumui ir duomenų apsaugai.
- ✓ Priklausomybė nuo socialinių tinklų.
- ✓ Rizika patirti įvairių formų smurtą.

Vaiko teisių gynėjai jau trečius metus aktyviai kalba apie vaikų saugumą internete bei patyčias

- ✓ 2023 m. birželio 13 d. diskusija „Socialiniuose tinkluose augantys vaikai. Kaip padėti ir apsaugoti?“
- ✓ 2023 m. rugsėjo 27 d. diskusija „Paauglystė socialiniuose tinkluose. Ribos tarp tėvų kontrolės ir vaikų nepriklausomybės“
- ✓ 2024 m. kovo 7 d. vaiko teisių gynėjų forumas „Kaip apsaugoti vaikus? Teisė į atvaizdą. Galimybės vs raudonos linijos“
- ✓ 2024 m. lapkričio 20 d. konferencija „Socialiniai tinklai ir pokalbių programėlės: kaip apsaugoti vaikus?“
- ✓ 2025 m. kovo 18 d. vaiko teisių gynėjų forumas „Kritinis mąstymas vs dirbtinis intelektas. Kaip apsaugoti vaikus skaitmeninėje erdvėje?“
- ✓ 2025 m. projektas portale Delfi.lt „Saugus internete“
- ✓ 2025 m. rugpjūčio 6 d. diskusija „Ką svarbu žinoti apie žodžio galią vaikui“
- ✓ 2025 m. lapkričio 4 d. diskusija „Lyčių stereotipai ir jų įtaka smurtui tarp vaikų“

Tarnyba šiais metais parengė atmintinę „**Kas vyksta, jeigu švietimo įstaigos atstovai pastebi galimą vaiko teisių pažeidimą?**“, kuri padės ugdymo įstaigoms lengviau suprasti:

- ✓ Kokie yra vaiko teisių pažeidimai?
- ✓ Kokias situacijas ir kokiais būdais švietimo įstaigos atstovai pirmiausia bando spręsti savarankiškai?
- ✓ Kokiais atvejais švietimo įstaigos atstovai nedelsiant kreipiasi į vaiko teisių gynėjus ir kitas tarnybas?

Siūlymai (I)

- ✓ **Skatinti tėvų ir vaikų švietimą apie saugų elgesį internete**, informacijos viešinimo rizikas ir asmens duomenų apsaugą (pavyzdžiui, platinti informacinę, prevencinę medžiagą mokyklose; sukurti mokymų programėlę; sukurti mokomuosius filmukus ir patalpinti www.draugiskasinternetas.lt)
- ✓ **Diegti ir taikyti technologines priemones**, leidžiančias fiksuoti, pranešti ar blokuoti kibernetines patyčias (pvz., specialias mokyklines platformas ar programėles).
- ✓ **Bendradarbiauti su socialinių tinklų atstovais** siekiant greitesnio reagavimo į pranešimus apie netinkamą turinį, susijusį su vaikais.
- ✓ **Stiprinti tėvų vaidmenį prevencijoje** – organizuoti tėvams skirtus mokymus apie vaiko elgesio pokyčių atpažinimą ir pagalbos būdus.
- ✓ **Sukurti vienlapį apie institucijų atsakomybes.**
- ✓ **Kurti pozityvios komunikacijos kampanijas** (pvz., ambasadorių iniciatyvas), skatinančias kalbėti apie pagarbų bendravimą ir psichinę sveikatą.
- ✓ **Ugdymo įstaigose skatinti bendraamžių tarpininkavimą** – mokyti vyresnius mokinius padėti jaunesniems, reaguoti į patyčias ir būti saugios aplinkos kūrėjais.

Siūlymai (II)

- ✓ **Reguliariai vykdyti vaikų apklausas dėl emocinės savijautos ir patyčių patirties.**
Siūloma kasmet organizuoti nacionalines apklausas, siekiant išgirsti vaikų balsą, įvertinti jų emocinius poreikius bei stebėti psichikos sveikatos situacijos pokyčius ugdymo įstaigose.
- ✓ **Stiprinti mokyklos specialistų kompetencijas.**
Būtina nuolat kelti mokytojų, socialinių pedagogų ir kitų darbuotojų kvalifikaciją, kad jie gebėtų atpažinti vaikų patiriamus sunkumus dėl patyčių bei laiku nukreipti juos tinkamos pagalbos gavimui.
- ✓ **Nustatyti aiškią pagalbos vaikui nukreipimo tvarką.**
Kiekviena ugdymo įstaiga turėtų turėti parengtą algoritmą, apibrėžiantį veiksmus patyčių atvejais, ir paslaugų teikėjų (psichologinės, socialinės pagalbos) žemėlapius regioniniu ir nacionaliniu lygmeniu.
- ✓ **Organizuoti tarpdisciplininius atvejo aptarimus.**
Esant atvejams, kai vaiko, patyrusio patyčias, tapatybė tampa žinoma bendruomenei, mokykloje turėtų būti rengiami specialistų aptarimai, siekiant suplanuoti tolesnius pagalbos veiksmus ir formuoti pozityvią bendruomenės reakciją.
- ✓ **Stiprinti mokyklos bendruomenės kultūrą.**
Rekomenduojama skatinti pagarbų bendravimą, įtrauktį ir bendradarbiavimą tarp vaikų, tėvų ir pedagogų, kad mokykla taptų saugia aplinka, padedančia užkirsti kelią patyčioms ir skatinti emocinę gerovę.

Ačiū už dēmesj.